SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1697

av Arwin Sohrabi (S)

Skärpta sanktioner vid olovlig rivning av kulturhistoriskt värdefulla byggnader

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att byggsanktionsavgiften för otillåten rivning av kulturhistoriskt värdefulla byggnader ska höjas väsentligt och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sveriges kulturhistoriskt värdefulla bebyggelse är en viktig del av vårt gemensamma kulturarv. Äldre byggnader och historiska stadsmiljöer bidrar till våra städers identitet och berättar om vår historia. När dessa byggnader rivs går värden förlorade för alltid.

Trots det förekommer det att fastighetsägare och exploatörer river eller påbörjar rivning av kulturhistoriskt värdefulla byggnader utan erforderliga tillstånd. Dagens ekonomiska sanktioner riskerar att vara otillräckliga för att avskräcka från sådana överträdelser. För ekonomiskt starka aktörer kan en sanktionsavgift i värsta fall bli en kalkylerad kostnad i ett större exploateringsprojekt.

Det får aldrig vara ekonomiskt lönsamt att bryta mot lagen och förstöra vårt gemensamma kulturarv. En fastighetsägare ska inte kunna välja rivning framför varsam renovering med vetskapen om att den ekonomiska konsekvensen är begränsad.

Ett aktuellt exempel är ett uppmärksammat fall i Malmö, där ett kulturhistoriskt värdefullt hörnhus från 1800-talet revs i samband med ett hotellprojekt. Bygglovet för projektet byggde på att byggnaden skulle bevaras, men rivningen genomfördes utan rivningslov. Malmö stads stadsbyggnadsnämnd beslutade senare om en byggsanktionsavgift, men summan var låg i förhållande till de totala kostnaderna för exploateringsprojektet. Sanktionsavgifterna riskerar därmed att bli en begränsad ekonomisk konsekvens som exploatörer kan ta hänsyn till i sin kalkyl, snarare än ett verkligt avskräckande straff.

Fallet med hörnhuset i Malmö visar hur stora kulturhistoriska värden kan gå förlorade trots att lagstiftningen innehåller verktyg för att ingripa.

Samhällets reaktion på sådana överträdelser måste vara tydlig. Sanktionerna behöver vara så kännbara att det inte finns några ekonomiska incitament att genomföra olovliga rivningar.

Regeringen bör därför se över reglerna för byggsanktionsavgifter och genomföra en kraftig höjning vid olovlig rivning av kulturhistoriskt värdefulla byggnader.

Det ska inte vara möjligt för fastighetsägare och exploatörer att förstöra oersättliga kulturhistoriska värden och därefter betrakta sanktionsavgiften som en del av projektets kostnader.

Sveriges kulturarv måste värnas. Den som olovligen river en kulturhistoriskt värdefull byggnad ska mötas av ekonomiska sanktioner som tydligt överstiger den eventuella ekonomiska vinningen av överträdelsen.

Arwin Sohrabi (S)